

Nem naiva, de romantikus

Nem bűn: a Szerencsi Évával való találkozásakor óhatatlanul Vitay Georgina vonásait keresem. Ginát, a Matula 8. osztályából.

A tévéfilmben 18 esztendő volt. A valóságban — 28. Kora szerint tehát felnőt.

— Felőttnek érzi magát?
— Felőtt ember vagyok, magam keresem a kenyerem.

— A Miskolci Nemzeti Színház múlt heti forró sikerű Major Tamás rendezte Tartuffe-jében Valér kedvesét alakította. Ugy tűnik, hogy elkönyvelték naivának. Nem bántja?

— Azért jöttem el a budapesti József Attila Színházról, mert úgy éreztem, hogy beskatulyáztak egy szerepkörbe. Örültem, hogy az Abigélben játszhatom, ám számomra ez már a múlté. Szeretném, ha a rendezők is elfelejtenék Ginát és helyette Szerencsi Évában gondolkodnának. Miskolcon már

volt alkalmam másféle szerepet is játszani, és nagyon jól érzem magam ebben a színházban, a közelmúltban irtam alá a szerződést a következő évadra. Itt maradok, mert bár hiányzik Pest, szeretem ezt a színházat. Nem tartom áldozatnak azt, hogy cserébe le kell mondanom filmzésről, tévészerpekről, mert úgy érzem, hogy a legfontosabb az, hogy az ember kipróbálhassa magát.

— Tehát szeretne kitörni a naivszerepkörből a színpadon... S a mindennapi életben milyen alkát? Számomra kicsit romantikusnak tűnik...

— Kétségtelenül romantikus fajta vagyok, de realistának tartom magam. Céljaim sem fellegekben járok: jó színész szeretnék lenni. Szerencsés ember vagyok, mert azt csinálom, amit szeretek és ez elégedetté tesz, noha az ambícióim mindig

többre és többre sarkallnak. Szerelmes vagyok a színházba...

— Pedig nem színésznek készült...

— Balerina akartam lenni. Jártam is balettórakra, azután megmondták, hogy túlzottan kötött izomzatú vagyok, s mellé még alacsony termetű, így nem ajánlják ezt a pályát. Akkor lemondtam színházról, színpadról. Azután egy véletlen: egy újsághirdetés sodort a pályára. Osztálytársam figyelt fel a Pincészház toborzására. Elmentünk, s a sors különös játéka folytán a barátnőmet nem vették fel, engem pedig igen.

— A színházon kívül mit tart fontosnak még az életében?

— Ugyanazt mint a velem egykorú fiatalok. A szerelmet, a szép emberi kapcsolatokat. Erről nem mondok többet, mert magányúgynek tartom. Szeretek festeni. Valószínűleg a nyarat, hogy a Velencei-tónál ismét vásznon elé ülhessek, kézbe vehessem az ecsetet.

Erdős A.

Különös találmányok

Talp nélküli harisnya és egyebek

Mottó: Ha már feltalálják a gözgépet, te ne találd fel újra. Törődj bele, hogy megelődtek, s tőrd a fejed manó.

Már tartott az első világháború, mikor egy Levy Ottó nevezetű berlini gyáros érdekes találmányát ostromolta a német hadvezetés. Egy olyan kapcát akart elterjeszteni a hadseregben, mely az ismertektől abban különbözik, hogy nem egy egyszerű vászonlapból áll, hanem egy részén zsebszerűen van kiképezve... Mindazonáltal a kapca nem csúszhat el és redők nem képződhetnek az érzékeny lábujjakon." Arról nem szót a fáma, hogy a hadurak bevezették-e a hadseregben ezt az új megoldású kapcát, mindenesetre Levy Ottó 1914. szeptember 29-én szabadalmat találmányát.

A budapesti Morvay Ödön, aki foglalkozására nézve magánzó volt, egy olyan felújítható betéttel ellátott fürdőruhát talált ki, mely fűdéskor mint közönséges fürdőruha használható, míg veszély esetén a fürdóruháat hordozó egyén a betéteket egymaga, pillanatok alatt felújítja. A találmány szerinti fürdőruha, mint evezőöltözet, továbbá életmentéshez, úszástanuláshoz jól használható." A találmánynak nagy sajtóviszhangja volt, szakemberek óriási lehetőséget láttak benne. Hogy mégis a feledés homályába merült, annak egyik oka talán az lehetett, hogy egy fuldoklónak a legtrikább esetben van ideje és ereje tömlőt fújni...

Volár Nándor a század második évtizedében megállapította, hogy a harisnyák a sarok és ujjrészen erősen kopnak. A megoldás kézenfekvő volt számára: olyan harisnyákat kell gyártani, melyeknek nincs talpuk. „A találmány lényege olyan talprész nélküli harisnya, melynél a lábfejhez, a lábujjak közé fogó, kapaszkodó részek vannak elhelyezve." Az ötlet szeniális volt. Így tényleg nem kopott a harisnya talpa — csak a viselőjük lába.

Ha manapság a fura ötletek parádéját megrendeznénk, Szilárdy Kálmán a századelőn közzétett találmánya előkelő helyezésre kapna. Ő a nadrágvédő nadrágot találta fel. „Mindenféle felőkabáthoz, sőt kiskabáthoz viselhető, ugyanazt a benyomást kelte, mint a rendes nadrág, s emellett megbecsülhetetlen szolgálatot tesz szélben, esőben, hóban, s óvja az alatta levő szépen vasalt nadrágot." Elterjesztéséhez a fő érv: „... kiküszöböli a zsírfoltok erőszakos, szövetrongáló pucolását és a sok vasalattal költségét, emellett a felöltő alatt lehetővé teszi a gyengébb állapotban levő, viselt, kiköpött, rojtos nadrágok hivatalba, munkába való elhordását, ami jelentős gazdasági megtakarítást jelent."

A magyar szocialista jogfejlődés megszüntette a vagyon elleni bűncselekmények esetében a legsúlyosabb büntetés kiszabásának lehetőségét. Gyakorlatilag az elmúlt évtizedben kizárólag az emberölés minősített eseteiben szabták ki a bíróságok halálbüntetést.

A ma uralkodó és általánosan elfogadott elméleti álláspont a halálbüntetést etikailag nem tartja indokolhatónak, alkalmazását csak célszerűség szempontokra tekintettel engedélyezze ideiglenesen.

Szomorú, hogy a közelmúlt néhány megrázó bűncselekménye a még kételkedőt is meggyőzheti arról, hogy a társadalom még nem mondhat le erről az eszköztől. A bűnéstől való visszatartás érdekében nem csupán a halálbüntetés kiáltásbahelyezése, hanem tényleges alkalmazása is helyénvaló, indokoltnak látszik.

Fura találmányok, különös ötletek, feledésbe merült csodabogarak.

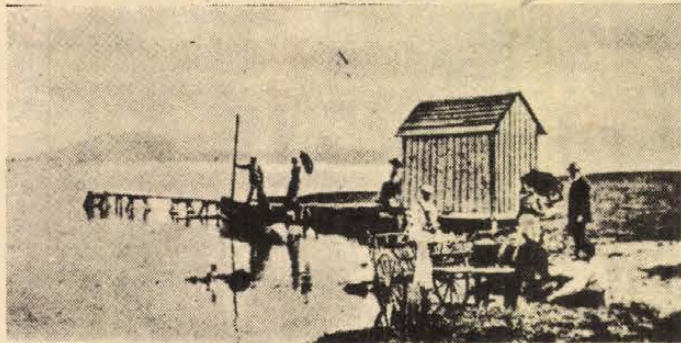
Roszprim Nándor

Kulturális missziót vállal a nagyüzem

Az Érc-bánya és a Balaton

Azzal kezdődött a dolog, hogy volt és van is egy vállalati üdülője a MÉV-nek Balatonfüreden. Hogy, hogy nem, arra gondoltak a vállalatnál, meg kellene ismertetni ott üdülő dolgozóikat a régi fürdőhely és kulturális központ nevezettségével, tippeket kellene adniuk, hova kiránduljanak, mit nézzenek meg dolgozóik, ha Balatonfüreden töltenek két hetet. Így született meg A Horvát-ház című kiadvány dr. Zákonyi Ferenc, Balatonfüreden élő idegenforgalmi szakiró tollából arról az épületről, amely nemcsak az Anna-báloknak volt nevezetes helye, hanem megfordultak ott reformkorunk nagyjai, Széchenyi, Kossuth, Deák, Wesselényi és Noszlopy Gáspár is. Kossuth innen írta fürdőleveleit.

A kiadvány az üzem nyomdájában készült, a dolgozók között terjesztették, de mivel hasonló monográfia nem készült még, nagy volt iránta az érdeklődés egész Füreden. Így aztán elkészült még két könyv ugyanazon szerzőtől, Régi épületek Balatonfüreden címmel. Olyan kulturális emlékeinkről kaptak e

Balatonmária első fürdőháza a múlt század nyolcvanas éveiből

könyvecskében tájékoztatást az érdeklődők, mint Jókai, Blaha Lujza, Széchenyi, Pálóczi Horváth Ádám, a Jókai-hős Aranyember, Leviticzy Tímár Mihály háza és az első magyar kószínház, amely Füreden épült fel.

1975 után a déli parton, Balatonmárián létesített a MÉV egy 98 személyes üdülőt, s a hozzátartozó hatalmas parkban kempinghelyeket. Ekkor újból körülnéztek a környéken, amelyről azt kellett megállapítaniuk, és ez tény, hogy a Fonyód és a Keszthely közötti partszakasz szinte fehér folt valamennyiünk előtt, noha nagyon sokan nyaralnak rendszeresen itt Baranyából. Milyen látványos, érdekesség van Balatonmárián, Berényben, Balatonszentgyörgyön, Kéthelyen? Sokan szeretnének tudni a Kis-Balatonról, a Nagyberekéről, Csillagváról...

Dr. Marton István, a MÉV jogtanácsosa, aki mindvégig fő szervezője volt e nemes törekvéseknek ezúttal a balatonkezesztúri tanáccsal és az ottani üdülőkben érdekelt vállalatokkal keresett kapcsolatot. Így született meg egy újabb idegenforgalmi, kulturális kiad-

vány, a Balatonmária-fürdő és környéke — felfedve végre a „fehér folt"-ként nem ismert terület értékeit. Ennek írója is Zákonyi Ferenc, a Balaton szerelme.

De nemcsak kiadványok fémjelzik a MÉV egyébként is közismert kultúrapártoló tevékenységét. 1978-ban a Magyar Tudományos Akadémia részvételével emléktábla-avatást és tudományos emlékülést szerveztek Balatonmárián a helyi tanács közreműködésével a magyar földrajztudományok atyja, Bél Mátyás emlékére, aki a Balaton első tudományos leírását adta, és a Festetichek vendége volt Balatonmárián.

Hasonló tervekről számolt be dr. Marton István: a déli part e szakaszának további publikálására, megismertetésére készülnek. Ot kiadványuk jelent meg, kettő van nyomdában és egyen dolgozik Zákonyi Ferenc.

Nagyszerű és igényes mecenatúráról van tehát szó a MÉV esetében, akár Pécsről akár a Balatonról essék szó. Kulturális értékeink olyanfajta pártfogásáról, melyet csak üdvözölni lehet.

Gállos Orsolya

Kardélre hányás, felnégyelés

A legsúlyosabb büntetés

„A szocialista jogfejlődés a halálbüntetés fokozatos hátrébszorítása és — végső célként — megszüntetése felé tart, azonban jelenleg még nem időszerű a büntetés eltörlése." Hatályos büntetőtörvényünk miniszteri indoklásából idéztünk. A közelmúltban több olyan bűncselekmény elkövetésére derült fény, amelyek kapcsán lakusok és büntetőjogászok körében egyaránt ismét összecsaptak az ellentétes nézetek a legsúlyosabb büntetés, a halálbüntetés erkölcsi és jogi indoklásáról.

A jogfejlődés kezdetén szinte általános és kizárólagos büntetési nem volt a halálbüntetés. Ekkor még nem is ismerték a szabadságvesztés intézményét. Az enyhébb bűncselekmények elkövetőit ennél enyhébben, testsconkítással büntették. Ahogy az emberi élet és méltóság elfoglalta az őt megillető helyet értékrendünkben, úgy szűkült a halálbüntetéssel fenyegetett bűncselekmények köre. Ma már nehéz elhinni, hogy még egy fél évezreddel ezelőtt is csupán a kivégzési nemekben mutatkozott meg a különbözőség, a változatoság. Az 1532. évi Carolina, amely a német jogterületen 300 évig volt hatályban a következő kivégzési módokban adott válogatási lehetőséget: tűzhálal, kardélre hányás, felnégyelés, vízbefojtás, elevezen eltemetés, lefejezés, kerékbotörés stb. A Carolina még a 14. éven aluli talvajra is halált követelt, ha „a gonzság kort pótolni látszik".

Mindenekelőtt etikai oldalról az állam mint büntető hatalom azon jogát kérdőjelezték meg, hogy az igazságszolgáltatás indokán emberi életet ölt-

son ki. A téma körül zajló vitában a „milyen jogon" kérdést felváltotta a „milyen célból" dilemmája. Minden büntetés célja a társadalom védelme, az egyéni és általános visszatartás. Némileg leegyszerűsítve a problémát, a kérdés tehát az, hogy a halálbüntetés alkalmasabb-e az előbbi cél elérésére, mint az egyéb büntetési nemek. A kérdésre álljon itt egyik válaszul az ENSZ e témával foglalkozó albizottsága jelentésének végkövetkeztetése, mely szerint azokban az országokban, ahol eltörölték a halálbüntetést, nem növekedett a bűnözés volumene.

Magyarországon az első átfogó büntetőtörvény az 1878-ban elfogadott Csemege-kódex, a halálbüntetés alkalmazását igen szűk keretek közé szorította. 1893-ban, működésének 30. évfordulóján Kozarek Ferenc magyar királyi hóhér a róla szóló ponyvafüzet előszavában így ír: „Az ezernyolcszázharmincharmadik év június hó 19-ik napján hajtottam végre az első halálítéletet... Nyolcvannégy gonosztevő múlt ki kezeim között... Kivégeztem, megfosztam számos embertársamtól az élettől, de lelkiismeretem tisztá, mert azt hajtám végre, a mit a törvény parancsol."

Kozarek ferenc magy. kir. hóhér

Érdemes megjegyezni, hogy Kozarek utolsó „áldozata" a pécsi Berdin György volt 1894 januárjában. A legendás hóhér még ebben az évben — természetes halállal — követte „klienseit" a másvilágra.

A magyar szocialista jogfejlődés megszüntette a vagyon elleni bűncselekmények esetében a legsúlyosabb büntetés kiszabásának lehetőségét. Gyakorlatilag az elmúlt évtizedben kizárólag az emberölés minősített eseteiben szabták ki a bíróságok halálbüntetést.

A ma uralkodó és általánosan elfogadott elméleti álláspont a halálbüntetést etikailag nem tartja indokolhatónak, alkalmazását csak célszerűség szempontokra tekintettel engedélyezze ideiglenesen.

Szomorú, hogy a közelmúlt néhány megrázó bűncselekménye a még kételkedőt is meggyőzheti arról, hogy a társadalom még nem mondhat le erről az eszköztől. A bűnéstől való visszatartás érdekében nem csupán a halálbüntetés kiáltásbahelyezése, hanem tényleges alkalmazása is helyénvaló, indokoltnak látszik.

B. T.—E. A.

A gigant a legkelendőbb A poszter diadalútja

Amikor öt évvel ezelőtt a Képzőművészeti Alap Kiadó-vállalata megjelentette az első húszas szériájú posztersorozatot, biztos lehetett vállalkozása sikerében, hiszen az egész világon hódított már divatja.

Eddig csak az Alap kiadásában 140féle poszter jelent meg, ezen belül is többféle. Első volt a „35 Ft-os", ezeken képzőművészeti alkotások szerepeltek, aztán sorra jöttek a változatok: a fotoposzter, az ajtóposzter, s tavaly a gigantposzter. Ez utóbbival akár egy falat be lehetett tapétázni, hiszen mérete 345x240 centiméter.

A gigantposzterből kétféle jelent meg a magyar vállalat kiadásában: az első „licenc" alapján készült, gazdája magas hegyek között érezhette magát egy tó partján. Tájkép volt a másik is. Járai Rudolf felvételén erdei hangulat rö-

zitódott. Idén jelenik meg a harmadik, falra tapétázható poszter, Arborétum címmel.

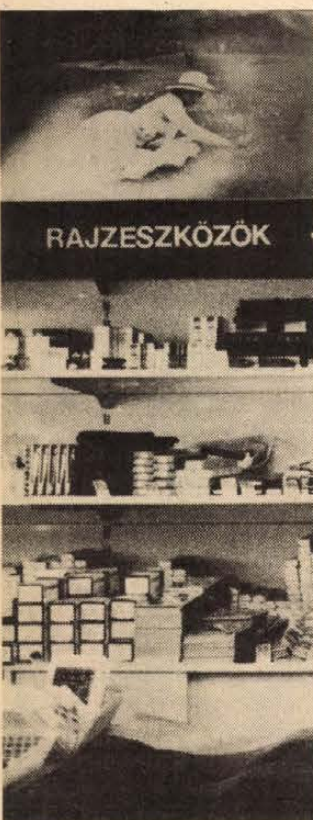
Még egy napig, pontosabban április 15-ig kedvezményes áron vásárolható némely poszter, a régebbi készletektől próbál így megszabadulni a kereskedelem. Nem mint ha nem volna kalendó a poszter. Tavaly év végéig közel 50 ezer példány fogyott el Csontváry Magányos cédrusából, több mint negyvenezer a Lilla ruhás nőből, harmincezer a Rőzsehordó nőből. Fotoposzterben a Csecsemő orángután volt a legkelendőbb, több mint 30 ezer fogyott belőle — főleg a tinik vették. Ők vennék bizonyára szívesen a popsztárokat ábrázoló posztereket is.

Dél-Dunántúlon negyedévenként háromszor poszter fogy el: a legtöbbet a kaposváriak, aztán néhány tizeddel lemaradva a pécsiek vásárol-

ják. A harmadik hely a szekszárdiaké. A gigantposzternek meglegedni sincs ideje a boltokban, úgy viszik, ahogy jön: sokan próbálják általuk legalább optikailag megnövelni szűk panellakásukat.

A vállalat újdonsága lesz az idén a Tanért felkérésére készített, 10-es sorozatokban megjelenő, tematikus összeállítás — ezek kereskedelmi forgalomba is kerülnek. Kiszállásra vár a Hopp Ferenc Kelet-ázsiai Múzeum két remekéről készült poszter. Fotoposzterben a cserkúti műemléktemplomot ábrázoló kép kerül forgalomba, ajtóragasztható minőségben pedig egy Szinyei Merse-erdőriszlet. Ezekkel együtt 1980-ban összesen negyven különböző méretű posztert jelent meg a vállalat, a kereskedelem emellett külföldről is importál továbbra is.

B. L.

RAJZESZKÖZÖK